

Kemin yksikkö

9.10.2013

Asia	Valtioneuvoston kunta- ja aluehallinto-osaston lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamiseksi (VM091:00/2013)
Vireille	11.9.2013
Lausuntopyyntö	Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamiseksi (VM091:00/2013). Lausunto on pyydetty lähettämään viimeistään 9.10.2013 sähköpostilla valtiovarainministeriön kirjaamoon osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi ja assi.salminen@vm.fi .
Lausunto	Lapin maistraatti pitää väestötietolain muutoksia ja sen vaikutuksia ulkomaa-laisten asemaan ja viranomaistoimintaan perusteltuna ja puoltaa tehtyjä muutoksia. Ulkomaan kansalaisen tietojen ja ulkomaiseen tapahtumaan perustuvan tiedon rekisteröintiin liittyvät muutokset vaikuttanevat ulkomaan kansalaisiin ja viranomaisten toimintaan. Ulkomaan kansalaiselle, jonka tiedot rekisteröidään väestötietojärjestelmään lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa oleskelulupaprosessin yhteydessä, tarkoittaisi, että hän saisi käyttöönsä henkilötunnuksen jo oleskelulupapäätöksen yhteydessä eli hänellä olisi henkilötunnus jo maahan tullessaan. Henkilön ei tarvitsisi käydä maistraatissa pelkästään henkilötunnuksen saamista varten. Myös vailla luotettavaa asiakirjaselvitystä Suomessa oleskeleva henkilö saisi henkilötunnuksen pyynnöstään viimeistään silloin, kun hänelle myönnetään Suomessa oleskeluun oikeuttava lupa. Väestötietojärjestelmää hyödyntävät tahot saisivat ulkomaan kansalaisen henkilötunnuksen ja henkilötiedot käyttöönsä heti oleskeluluvan myöntämisen jälkeen. Ulkomaan kansalaisella olisi yksi ainoa selkeästi yksilöitävissä oleva rekisterihenkilöllisyys. Tarve muodostaa keinotekoisia tunnuksia vähenisi, mikä pienentäisi riskiä siitä, että henkilöllä olisi useampia henkilöllisyyksiä viranomaisen rekisterissä. Henkilötunnusta voitaisiin käyttää kattavammin rekisterien välisissä tiedonsiirroissa. Ulkomaalaisrekisterissä olevien tietoja kuten oleskelupa ja vastaavat tiedot voidaan välittää ulkomaalaisrekisteristä väestötietojärjestelmään henkilötunnuksen avulla. Hallituksen esityksessä mainitaan, että maistraateista jäisi pois suurin osa oleskeluluvan saaneiden henkilöiden ensirekisteröinneistä esityksessä mai-

LAPIN MAISTRAATTI

Vaihde 0295 5396 61
kirjaamo.lappi@maistratti.fi
www.maistraatti.fi

• Kemijärven yksikkö
Vapaudenkatu 11
98100 Kemijärvi

• Kemin yksikkö
Keskuspuistikatu 20-22
94100 Kemi

• Kittilän yksikkö
Valtatie 60
99100 Kittilä

• Rovaniemen yksikkö
Hallituskatu 5 C
96101 Rovaniemi

nittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Tarkoittaako tämä, että suurin osa saa henkilötunnuksen riippumatta oleskeluluvan pituudesta, ellei suurin osa ulkomaalaisista ole alle vuoden tilapäiseen oleskeluun oikeuttavia tai vähintään vuoden oleskeluvan saaneita. Moni ulkomaalainen myöhemmin hakee kotikuntaa Suomessa, jolloin ensirekisteröinnissä suurin osa hakijoista saa henkilötunnuksen.

Voiko maahanmuuttovirasto vähintään yhden vuoden tai pidemmän ajan oikeuttavan oleskeluvan saaneille ulkomaan kansalaisille myöntää henkilötunnuksen. Vrk:n ohjeistuksessa esimerkiksi Verohallinnolle on lähdetty siitä, että kun oleskelupa on vähintään 1 vuoden, Verohallinto voi rekisteröidä ulkomaalaisen perustiedot ja tiedottaa asianosaiselle mahdollisuudesta hakea kotikuntaa. Vrk:n ohjeistuksessa pakolaisten osalta ohjeistetaan hakemaan henkilötunnusta maistraatista.

Lain mainitsema "muuta" tarkoittanee muuta kuin vakinaisesti Suomessa asuvaa ulkomaalaista. Muu ulkomaalainen tarkoittanee tällöin tilapäisesti Suomessa asuvaa. Kun ulkomaalaisella henkilöllä on vähintään yhden vuoden oleskelulupa tai pitempään oikeuttava oleskelulupa esimerkiksi pysyvä oleskelupa, onko hän muu kuin vakinaisesti Suomessa asuva ulkomaalainen eli voidaanko hänen tiedot maahanmuuttovirastossa rekisteröidä.

Kysymys on siitä, tulisiko hallituksen esitystä tarkentaa tältä osin, esimerkiksi oleskeluluvan pituuden merkitys henkilötunnuksen myöntämisessä Maahanmuuttovirastossa ja poliisissa.

Maistraateissa säilyisi edelleen henkilötietojen täydennykset sekä muutokset ja korjaukset sekä kotikuntaharkintaan ja henkilön asuinpaikan merkitsemiseen liittyvät tehtävät.

Näin ollen esityksessä on selvitetty esityksen vaikutukset ulkomaan kansalaisen ja viranomaisten toimintaan. Esityksessä ei ole kuitenkaan selvitystä siitä, missä määrin nämä muutokset vaikuttaisivat maistraattien toimintaan. Maistraattien lausuntopyyntöjen ala ja määrä maahanmuuttovirastolta esityksen myötä mahdollisesti kasvaisi. Tällä voi olla vaikutusta käsittelyaikojen pituuteen ulkomaan kansalaisen tietoja täydennettäessä, korjattaessa ja muutettaessa. Lausuntopyyntöjen käsittelyajat ovat tälläkin hetkellä suhteellisen pitkiä.

Perusteluissamainitaan, että ulkomaan kansalaisen on esitettävä samoja asiakirjoja moneen kertaan ja monelle viranomaiselle, jotta hänen tietonsa voitaisiin rekisteröidä viranomaisen rekisteriin tai järjestelmään. Lisäksi saatuaan oleskeluluvan ja tultuaan sen perusteella laillisesti maahan, ulkomaalaisen täytyy erikseen pyytää maistraatilta henkilötietojensa rekisteröintiä väestötietojärjestelmään. Ulkomaan kansalainen joutuu esittämään väestötietolain edellyttämät luotettavat selvitykset väestötietojärjestelmään rekisteröitävistä henkilötiedoistaan maistraatille, vaikka hän olisi ne esittänyt Maahanmuuttovirastolle. Lisäksi tietojen rekisteröintiasian käsittely voi maistraatissa kestää jopa useita viikkoja.

Muutoksen myötä pelkästään henkilötunnuksen saamiseksi ulkomaan kansalaisen ei tarvitsisi asioida maistraatissa eikä esittää luotettavaa selvitystä tällöin rekisteröitävistä tiedoista, koska hän on jo ne esittänyt tunnuksen saa-

Kemin yksikkö

9.10.2013

tuaan. Yleensä riittävä asiakirjaselvitys perustiedoissa on passi. Mutta ulkomaan kansalaisen halutessa kotikunnan tai asuinpaikan rekisteröintiä tai halutessaan täydentää, muuttaa tai korjata väestötietojärjestelmässä olevia tietoja (esimerkiksi avioliitto- ja perhesuhteita koskevia tietoja) hänen tulee asioida maistraatissa ja esittää asiakirjaselvitystä, esimerkiksi alkuperäinen asiakirja laillistuksineen, vaikka hän olisikin asiakirjat esittänyt toiselle viranomaiselle. Usein ulkomaalaisen pyytäessä tietojensa rekisteröintiä maistraatissa asiakirjoissa ilmenee puutteellisuuksia, vaikka asiakirjat on esitettykin muussakin viranomaisessa.

Näin ollen ulkomaan kansalaisten tulisi saada ohjausta oikeudestaan hakea maistraatilta kotikuntaa ja asuinpaikkaa sekä täydentää rekisterissä olevia tietoja sekä maistraatissa vaadittavista asiakirjaselvityksistä, kuten asiakirjojen alkuperästä ja asiakirjojen laillistamisesta.

Lapin maistraatissa ulkomaalaisen rekisteröinnin käsittelyaika on tavallisesti 2-5 päivää, kuitenkin asia käsitellään usein vireilletulopäivänä. Poikkeuksellisesti ulkomaalaisen rekisteröinnin käsittely voi viedä 1-3 viikkoa. Tältä osin menettely nopeutuu edellyttäen, ettei asian käsittely maahanmuuttovirastossa pitkity uusien tehtävien myötä.

Tietojen luotettavuuden arviointia koskeva sääntely mahdollistaa tietojen rekisteröinnin poikkeustapauksissakin, kun henkilön ei olisi mahdollista saada asiakirjaselvitystä laissa mainittujen edellytysten vallitessa.

Matti Oinas
henkikirjoittaja
henkilöoikeudellisten palvelujen vastualuepäällikkö

LAPIN MAISTRAATTI

Vaihde 0295 5396 61
kirjaamo.lappi@maistratti.fi
www.maistraatti.fi

• Kemijärven yksikkö
Vapaudenkatu 11
98100 Kemijärvi

• Kemin yksikkö
Keskuspuistokatu 20-22
94100 Kemi

• Kittilän yksikkö
Valtatie 60
99100 Kittilä

• Rovaniemen yksikkö
Hallituskatu 5 C
96101 Rovaniemi